

DIŞ EKONOMİK HABERLER

- ✓ Tayvan ABD-Çin arasında Savaş Nedeni Olabilir
- ✓ Çin'i Tehdit Etmek Çözüm mü?
- ✓ Rusya'nın Batı ile İlişkilerinde Gerilim İşaretleri
- ✓ İran-AB Görüşmelerinde Diplomasi Tehlikede
- ✓ Fransızların "Evet"i Ne Anlama Gelebilir?
- ✓ İtalya Dışişleri Bakanı: Avrupa'ya Hayır Türkiye'ye Hayır Anlamına Gelmemeli
- ✓ Kültür-Zenginlik İlişkisi: ABD'deki Araplar Örneği
- ✓ ABD'nin Dış Ticaret Açığı Mart Ayında Aylık Bazda Azalırken On İki Aylık Bazda Artmaya Devam Etti
- ✓ ABD Otuz yıl Vadeli Tahvillere Dönüyor
- ✓ Amerikan İstihdam Verileri Olumlu Sinyaller Veriyor
- ✓ Euro Alanında Üretimin Düşmesi Büyümede Yavaşlamanın Göstergesi
- ✓ İngiltere'nin Dış Ticaret Açığı Azalıyor
- ✓ İngiltere'de Büyüme Yavaşlarken Enflasyon Baskısı Artıyor
- ✓ Ekonomik Gerçekler Yuan'ın Kaderini Belirleyecek
- ✓ İslam Bankacılığı Küresel Sistemde Yerini Alıyor
- ✓ Banca Antonveneta'nın Satışı Soruşturma Konusu Oluyor
- ✓ Bankacılık Sektöründe İtalyan Manevraları
- ✓ Uluslararası Enerji Ajansı: Petrol Şirketleri Yüzde 20 Az Yatırım Yapıyor
- ✓ General Motors ve Ford'un Kredi Dereceleri Yüksek Riskliye İndirildi
- ✓ ABD'li Otomobil Üreticileri Japonya ve Güney Kore'ye Döviz Kuru Baskısı Yapılmasını İstiyor

Tayvan ABD-Çin Arasında Savaş Nedeni Olabilir

ABD Savunma Bakanı Robert Zoellick, geçtiğimiz haftalarda Avrupa Birliği'nin Çin'e silah veya silah üretmeye yönelik teknoloji satmasının ABD birliklerine ateş açmakla aynı anlama geldiğini iddia etmişti. Bu iddia birçok Avrupalıya abartılı gelebilir ancak Zoellick'in haklı olduğunu düşündürecek nedenler var. Gelecekte yapılacak ileri teknoloji satışlarına yönelik ciddi kısıtlamalar getirilmediği sürece Avrupa Birliği'nin Çin'e yönelik silah ambargosunu kaldırması büyük bir hata olacaktır.

Çin'in Tayvan'ın bağımsızlık yönünde adım atması durumunda savaş çıkacağı yönündeki tehdidi, oldukça ciddidir ve Avrupa'nın silah ambargosunu kaldırması durumunda bu savaş çok daha fazla can ve mal kaybıyla sonuçlanacaktır.

Çin, Tayvan'ın bağımsızlığını engellemek için savaş riskini göze alırken aynı şekilde ABD, Tayvan'ı koruma konusunda kararlıdır. Öte yandan her ne kadar Amerikan askeri gücü Çin'in çok üzerinde ise de Çin'in hemen yanındaki Tayvan'a savaş açmak için ABD'nin sahip olduğu askeri güce ihtiyacının olmaması Amerika açısından önemli bir dezavantajdır.

Çin'de Tayvan'ı ülkenin bir parçası olarak gören sadece iktidardaki komünist partisi değil. Giderek artan milliyetçi kesim de iktidarla aynı görüşte. Çin yönetimi, aslında acil bir birleşme değil sadece Tayvan'ın ayrılmamasını talep ettiklerinden yaptıklarının bir fedakarlık olduğuna inanıyorlar. Ülkede Tayvan ayrılırsa bunun Tibet ve Xinjiang gibi bölgelerde ayrılıkçı hareketlere yol açacağı ve küresel bir güç haline gelmekte olan Çin'in stratejik olarak güç kaybedeceği endişesi var.

Amerika cephesinde ise Tayvan'ın bağımsızlığı için gerekirse savaşın göze alınabileceği olmasının altında 2001 yılında Bush'un bu yönde taahhütte bulunmuş olmasından çok daha derin sebepler yer alıyor. Öncelikle Tayvan'a ilişkin en ufak bir ihtilaf, ABD'nin güçlü güvenlik ortağı pozisyonuna gölge düşürecektir. Bu da daha fazla ülkenin kendi nükleer caydırıcılık planlarıyla ortaya çıkmasına neden olacaktır. İkinci ve daha önemli olarak Tayvan'ın güçlü demokratik elitleri ABD içinde gerek demokratlar gerekse cumhuriyetçilerden büyük destek görmektedir.

Çin'de ise Amerika'nın Tayvan'a yönelik kararlılığı inandırıcı bulunmuyor. Birçok Çinli ABD'nin savaştan kaçınacağı ve uzak bir ada için nükleer silah bulunduran bir devletle çatışmaya girmeyeceği inancında. Bu görüşü savunanlar ABD'nin Tayvan'ı savunmasını gerektiren hiçbir bağlayıcı anlaşma olmadığı, Amerika'nın 1979 Tayvan'la İlişkiler Yasasının da Washington'a savaşmamak için bahaneler sunduğunu iddia ediyorlar. Öte yandan bir başka grupsa Çin'in ekonomik ve diplomatik açıdan Asya Pasifik bölgesinin büyük bir kısmını ve hatta Avrupa'yı geride bırakan başarılarla imza atmış olması nedeniyle ileride çıkacak bir anlaşmazlık durumunda dışlanan tarafın Çin değil ABD olacağı fikrini savunuyor.

Çin, sahip olduğu askeri güç nedeniyle de Tayvan konusunda kendisine güveniyor. Çin'in bu umutlarına Avrupa Birliği'nin silah ambargosunu kaldırması ihtimali de eklenince bu güven daha da perçinleniyor. Neticede Tayvan konusunda bir ABD-Çin savaşı çıkma ihtimali belki çok büyük değil ama ciddiye alınmayacak kadar küçük de değil. Bu nedenle Çin'e yönelik silah satışına ilişkin kararı verecek olan Avrupa olsa da ABD bunun yaratacağı askeri ve stratejik sonuçlar konusunda uyarıda bulunma hakkına sahiptir.

-Michael O'Hanlon- Financial Times, 2 Mayıs

Çin'i Tehdit Etmek Çözüm mü?

ABD'nin açıkları ve Asya ülkelerinin fazlalarının artması sonucunu doğuran küresel ticaret dengesizliğinin sorumlusunun Asya olduğu yönündeki görüşler, Asya ekonomilerinin ve para politikalarının motoru durumundaki Çin'i bu konuda gerekeni yapmak üzere baskı altına alma ihtiyacını beraberinde getiriyor. Çin'e uygulanacak etkili baskı aracı da bu ülke aleyhine korumacılık olarak görünüyor. Bu durumu ekonomist Fred Bergstein "korumacılıktan kaçınmak için korumacılık tehdidinde bulunmak" şeklindeki bir ironiyle açıklıyor.

Serbest ticaretin en büyük taraftarlarından ekonomist Fred Bergsten, ABD'nin Çin'i bu ülkeden gelen ithalata yüzde 50 ek gümrük vergisi koymakla tehdit etmesi gerektiğine inanıyor. ABD senatosunda da bu yöntemin çözüm olacağına inananlar çoğunlukta olsa gerek ki geçtiğimiz Nisan ayında Senato, New York'tan Demokrat Senatör Charles Schumer ve Güney Carolina'dan Cumhuriyetçi Senatör Lindsey Graham'ın yüzde 27.5 ek vergi uygulanmasına yönelik teklifi 33 ret oyuna karşılık 67 evet oyu almıştı. Tüm bu önerilerin altında yatan hedef gerçekten Çin mallarına yönelik ekstra gümrük vergisi tahsil edilmesi değil, Çin'i parasının değerini en az yüzde 25 yükseltmeye ikna etmek.

ABD'li ekonomist ve siyasetçilerin Çin'e yönelmelerinin nedeni, bugün dünya ticaretindeki dengesiz görünümün Asya'dan kaynaklandığı yönündeki inanç. Çin'in para biriminde yapacağı değişiklik de ticaretin akış yönünü değiştirecektir. Şöyle ki, Çin'in para biriminin değerlendirilmesi, bu ülke mallarını dünya piyasalarında daha pahalı hale getirecektir. Aynı şekilde ABD malları da Çin piyasalarında ucuzlayacaktır. Ayrıca yuan'ın değerinin yükselmesi, diğer Asya ülkelerinin de rekabeti sürdürebilmek için para birimlerini değerlendirmelerini beraberinde getirecektir.

ABD'nin Çin'den yapılan ithalattan bir ek vergi alması, Amerika'nın diğer Asya ülkeleriyle ilişkilerini de olumsuz etkileyecektir. Öte yandan hiçbir şekilde harekete geçilmemesi de zaman içinde problemin boyutu büyüyeceğinden başka bir risktir.

Dünya ticaret dengesi açısından olumsuz kabul edilen fiili durum bazı kesimler açısından önemli faydalar sağlamaktadır. Asyalılar, yeni iş imkanlarına kavuşurken Amerikalı tüketicilere ucuz ürünler sunulmaktadır. Ancak uzun vadeli ve geniş bir perspektiften bakıldığında görülecektir ki bu durum ekonomiler açısından önemli tehditler içermektedir. Amerika, dışarıya sattığından daha fazlasını dışarıdan satın aldığından borç miktarı artmaktadır. Çin ve diğer Asya ülkeleri artan ihracatlarından kazandıkları ekstra dolarları dolar varlıklara yatırmakta, bu da ABD faiz oranlarını düşürürken Amerikalı tüketicileri borçlandırmakta, Asya para birimlerinin de değerinin yükselmesine engel olmaktadır.

Elbette ki bu durum sonsuza kadar süremez. Sorunun çözümünün iki yolu vardır: Öncelikle Amerikalılar artan borç yükünü azaltma yoluna gidebilirler. Fed, 2004 yılı sonu itibariyle ABD'de (mortgage dahil) hanehalklarının borçlarının kullanılabilir gelirlerinin yüzde 121'i düzeyinde olduğunu rapor etmektedir. İkinci olarak da giderek daha fazla Amerikan fabrikasının Çin yüzünden kapatılıyor olması istihdam büyümesini düşürerek ve iş güvenliğini zedeleyerek korumacılık adımlarını hızlandırabilir.

Mantıken Çin'in yuan'ın değerinin yükseltilmesi taleplerine itiraz etmemesi gerekir. Her ne kadar son dönemde gözcü bir ekonomik ilerleme kaydediyor olsa da sonuçta fakir bir ülke olan Çin, daha fazla kendi vatandaşı için üretmeli ve ihracatı sadece ihtiyaç duyduğu

malların ithalatı için yapmalıdır. Ancak Japonya'nın 1970 ve 1980'lerde yaşadığı ihracat kaynaklı büyüme, diğer Asya ülkelerinin de aynı yolu izlemesine neden olduğundan Çin'in bu şekilde ihracatını azaltması beklenmiyor.

Japonya'nın başlattığı bu trend, Asya'nın dünyanın üçüncü büyük ekonomisini oluşturması nedeniyle küresel ticaret sistemini ciddi anlamda tehdit etmektedir. Asya ekonomilerinin ihracatı tekeline alması, diğer ülkeleri ihracat piyasalarının dışına itecek veya Amerika gibi ülkelerin yüksek miktarlarda açık vermesine neden olacaktır. Bu risklere maruz kalınmaması için Asya ekonomilerinin ihracat kaynaklı büyüme stratejisinden iç talebe odaklı stratejilere yönelmesi gerekmektedir. Ayrıca para biriminin değerini yüzde 3-5 gibi küçük bir oranda yükseltmesi yeterli olmayıp daha fazlası gerekecektir. Bunun için de ne kadar saçma görünse de ekstra gümrük vergileri yönündeki tehditlere ihtiyaç duyulmaktadır.

The Wall Street Journal, 4 Mayıs

Rusya'nın Batı ile İlişkilerinde Gerilim İşaretleri

Büyük Rusya'yı yeniden inşa etme taahhütleri ile güç kazanan Putin'in Sovyet zaferinin 50 yıldan fazla bir süre Avrupa'nın yarısını yasal olmayan şekilde işgal etmesiyle sonuçlandığını reddetmesi ve demokratik değerlere bağlılığının sorgulanmaya başlaması, gerek ülke içinde gerekse uluslararası alanda liderin durumunu sıkıntıya sokuyor.

Kremlin'de Nazi Almanya'sının mağlup edilmesinin 60.yıldönümü kutlamaları, yaşanmakta olan gerilime ışık tuttu. İkinci dünya savaşı sonrasında eski Sovyetler Birliğine dahil olan Batıya yakın ülkeler Litvanya ve Estonya'nın liderleri, kutlama gecesi davetine katılmayı reddettiler. Gürcistan Devlet Başkanı, Putin'in bu ülkedeki Rus askeri birliklerini geri çekmesine yönelik anlaşmayı imzalamaması halinde kutlamaları boykot etme tehdidinde bulundu.

Diğer 50 Devlet Başkanı ile birlikte 9 Mayıs'taki kutlamalara katılmayı planlayan ABD Başkanı George W.Bush, bölgede bulunan ve eskiden beri yakından ilgilendiği Latvia ve Gürcistan'ı da ziyaret etmesi bekleniyor*. Bush'un bu bölgeye yapacağı ziyaretin Amerika açısından stratejik veya ekonomik önem arzeden ülkelere yönelik "demokratik gündem" olarak adlandırdığı planında ilerleme kaydedebilmek için fırsat olduğu düşünülüyor. Bush, bu planı çerçevesinde Suriye ve İran gibi ülkeleri gündeminde ön sıraya oturtsa da yardımcılarını Rusya, Çin ve Suudi Arabistan gibi ülkelerde demokrasinin ABD menfaatleri için daha önemli olduğunu ifade ediyorlar.

Daha önce Putin'i tüm güçleri elinde toplamaya ve ülkedeki demokrasi eğilimini geriye götürmekle suçlayan Bush, Avrupalı liderlerden, Rusya ile ilişkilerinde demokratik reformları gündemin merkezine oturtmalarını talep etti. Bush'un ayrıca Baltık ülkelerinin liderlerine yazdığı mektupta ikinci dünya savaşının sona ermesini Rusya'nın ülkelerini illegal bir şekilde ilhakının başlangıcı olarak göstermesi de Rusya'nın sert tepkisini çekti. Rusya Dışişleri

---

* 9 Mayıs'ta Moskova'da II.Dünya Savaşının sona ermesi nedeniyle yapılan törene ABD Başkanı George W.Bush'un yanısıra Fransa Devlet Başkanı Jacques Chirac ve Almanya Başbakanı Gerhard Schröder de katıldı. Bu arada, törenlere katılmak için Rusya'da bulunan ABD Başkanı George Bush, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile bir araya geldi. İki liderin görüşmesinin beklendiğinin aksine dostane bir havada geçtiği belirtildi. İki liderin Ortadoğu, terörizme karşı mücadele, Irak, Kuzey Kore, Afganistan ve İran konularında görüş alışverişinde bulunduğu belirtildi.(ntvmsnbc.com)

Bakanlığı, mektubun “tarihin tamamen saptırılması” olduğunu ifade etti. Rusya, her zaman Baltık ülkelerinin Sovyetler Birliği’ne kendi rızaları ile dahil olduklarını iddia ediyor.

1939 yılında zamanın Rus lideri Stalin’in Nazi Almanya’sı ile imzaladığı Molotov-Ribbentrop (diğer adıyla Hitler-Stalin) Paktı, Polonya’yı iki devlet arasında paylaşmış ve Baltık ülkelerini Sovyet kontrolüne bırakmıştı. Bu yılın başlarında Putin, Moskova’nın zamanında anlaşmayı menfaatlerini korumak ve batı sınırlarını güvenceye almak amacıyla imzaladığını açıklamıştı. Putin’in son zamanlarda eski Sovyet cumhuriyetlerine yönelik ilgisinin Sovyetler Birliği’ni yeniden oluşturmak amacını içerdiğine inanılıyor. Ancak Moskova, sadece ekonomik ve kültürel bağları olan ülkelerdeki menfaatlerini korumak istediğini iddia ediyor.

Özellikle son beş yıldır kaydettiği ekonomik ilerlemenin ardından Putin hükümeti, Rusya’ya dünya gücü statüsü kazandırmaya çalışıyor.

The Wall Street Journal, 6 Mayıs

İran-AB Görüşmelerinde Diplomasi Tehlikede

Bir yıldan fazla bir süredir İran’ı nükleer programından vazgeçirmek için çabalayan Avrupalı diplomatları daha zor zamanların beklediğine inanılıyor. Geçtiğimiz hafta İranlı yetkililerin çerçeve anlaşmayı bozma tehdidinde bulunmalarının ardından Almanya, Fransa ve İngiltere’den oluşan Birlik temsilcileri de daha sert bir tavır almışlardı. ABD yönetimi görüşmelerin başarısızlıkla sonuçlanması halinde konunun Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi gündemine taşınmasını talep ediyor.

İran, sürekli olarak nükleer programının tamamen barışçı amaç içerdiğini iddia etse de AB temsilcileri ile İran arasında geçtiğimiz Cuma günü (29 Nisan) yapılan son görüşmede Birlik, Tahran’ın uranyum zenginleştirme programını Uluslararası Enerji Ajansı gözetiminde sürdürme yönündeki talebini reddetmişti.

İki taraf arasında yeni bir resmi görüşme için tarih belirlenmemekle birlikte New York Konferansı çerçevesinde iletişimin sürdürülmesi bekleniyor.

Avrupalılar, 17 Haziran’da İran’da yapılacak Devlet Başkanlığı seçimi öncesinde konunun krize dönüşmesini istemiyor, bu konuda İngiltere tarafından sürekli olarak bilgilendirilen ABD’nin de baskının dozunu artırmamasını umuyorlar. Avrupalı yetkililer, kararın yeni İran yönetiminin iktidara geleceği sonbahar döneminde alınabileceğine inandıklarını ileri sürüyorlar.

Financial Times, 3 Mayıs

Fransızların “Evet”i Ne Anlama Gelebilir?

29 Mayıs’ta Avrupa Birliği Anayasasını referanduma sunacak olan Fransa’dan çıkacak sonuç heyecanla beklenirken süre kısaltıkça konu hakkındaki yorumlar da artıyor. Konuyu sürekli olarak gündeminde tutan Financial Times gazetesi yazarı Wolfgang Munchau, 9 Mayıs tarihli gazetede beklenenin aksine Fransızların anayasaya evet oyu vermesinin doğuracağı sonuçları irdeliyor. Aşağıda makalenin bir özeti yer almaktadır.

Anayasa olmazsa Avrupa, farklı bloklara ayrılma riski ile karşı karşıya kalacaktır. Oysa Anayasa, AB'nin birliğini devam ettirmesini sağlayacaktır ancak yine de üstesinden gelmesi gereken farklılıklar sözkonusudur. Bu farklılıklar içinde en önemlisi serbest piyasa ekonomisi taraftarları ve karşıtları arasındaki uçurumdur.

Fransa'da anayasa referandumunu, neo liberalizm tartışmalarını da gündeme getirdi. Anayasa karşıtları, Fransa'nın kendi ekonomik ve sosyal modelini kaybetmesinden endişe ediyorlar. AB'nin genişlemesinin ideolojik dengeleri Anglo-saxon kapitalizmine doğru kaydırıldığı ve gelir dağılımında eşitsizlik ve daha zayıf bir sosyal korumaya yol açacağı ileri sürülüyor.

Almanya'da ise kapitalizm karşıtlığı çok daha ciddi boyutta. Yabancı yatırımcıları "çekirge"ye benzeten iktidardaki Sosyal Demokrat Parti Başkanı Franz Müntefering, 1930 başlarından beri görülmeyen bir anti kapitalizm kampanyası başlattı.

Bu iki ülkede kapitalizm karşıtlığının birdenbire bu kadar yoğun görülmeye başlamasının nedeni her iki ülkede de ekonomideki gerilemenin artık orta sınıf tarafından hissedilmeye başlaması. Almanya ekonomisi, beşinci yıldır durgunluk benzeri bir trend sürdürürken Fransa ekonomisi son yıllarda Almanya ekonomisinden daha iyi bir performans göstermiş olmakla beraber büyümede hızlı bir düşüşle karşı karşıya.

Almanya ve Fransa'nın içinde bulunduğu durum Amerika veya İngiltere'de olsa derhal hükümetler ve merkez bankaları suçlanırdı. Ancak Fransızlar ve Almanlar, içlerinde buldukları durumdan ekonomik liberalizmi sorumlu tutuyorlar.

Geçmişte Almanya serbest piyasaya Fransa'dan daha fazla destek vermişti. Ancak bu durum sadece ekonomi iyi işlediği sürece devam etti. Almanya'nın "sosyal piyasa ekonomisi" modeli, serbest piyasa karar alma mekanizmasına kurumsal müdahale içeriyor. Fransa ise sanayide ulusal mülkiyet yoluyla daha doğrudan bir müdahale sözkonusu.

Her iki ülkede de elit kesim piyasa ekonomisinin iç işleyişi veya mali sektörün ekonomik önemi konusunda bir fikre sahip değil. Elitlere göre mali sektör demokrasiye zarar veren spekülörleri ifade ediyor. Hatta Almanya'nın saygın yazarlarından Nobel ödüllü Günter Grass, Almanya parlamentosu Bundestag'ı borsanın yan kuruluşu olarak nitelendiriyor.

Almanya ve Fransa, daha da ileri giderek kendi sistemlerini komünizm ve kapitalizm arasında bir orta yol olarak görüyorlar. Oysa diğer birçok Avrupa ülkesi farklı sosyal koruma mekanizmalarına sahip olmalarına rağmen serbest piyasa ekonomisini kabullendiler.

Almanya'da 2006 yılında genel seçimler var. Muhalefet partisi ekonomik reformlara sıcak bakıyor ancak hizmetlerin liberalizasyonu ve işgücünün AB içinde serbest dolaşımı konularında sosyal demokratlardan daha korumacı bir yaklaşıma sahip. Dolayısıyla seçimlerin galibi kim olursa olsun sosyal piyasa ekonomisi varlığını sürdüreceği gibi görünüyor.

Fransa'da ise eski maliye bakanı ve merkez sağdaki Halk Hareketi Birliği Partisi (UMP) genel başkanı Nicolas Sarkozy, Avrupa'da eşine az rastlanır türden bir politikacı. 2007'de Başkanlık için aday olması beklenen Sarkozy, değişim yanlısı bir politika izleyecektir ve Fransa'nın ekonomisinin, Almanya'dan daha önce modernize olmasını sağlayacaktır.

Netice olarak, Fransa anayasaya “evet” derse AB bu iki ülkenin yarattığı ideolojik ayrılıkla başa çıkmak durumunda kalacaktır ki bu, Fransa’nın “hayır” demesinden daha küçümsenecek bir problem değildir.

Financial Times, 9 Mayıs

Avrupa’ya Hayır Türkiye’ye Hayır Anlamına Gelmemeli

İtalya Dışişleri Bakanı Gianfranco Fini, Fransa’da bu ayın sonunda yapılacak olan Avrupa Anayasası referandumunun sonucunun Türkiye’nin üyelik sürecini etkilememesi gerektiğine inanıyor. Fini, bölgesinde önemli bir istikrar unsuru olarak gördüğü Türkiye’nin Birliğin dışında kalırsa radikal İslam’a itileceğini ifade etti.

İtalya Dışişleri Bakanı Gianfranco Fini, Financial Times gazetesine verdiği demeçte Fransa’nın referandum sonucu olumsuz olsa bile Avrupa Birliği’nin Türkiye’yi içine alma çabalarını sürdürmesi gerektiğini kaydetti.

Fransa’da Türkiye karşıtlığının yaygın olduğunu ileri süren Fini, İtalya’nın Türkiye’nin katılımından yana olduğunu belirtti. Fini, katılım için insan haklarını da içine alan radikal değişimler gerçekleştiren Türkiye’nin Nato’nun bir parçası olmasının yanısıra kendi bölgesinde de istikrarın önemli bir unsuru olduğuna inandığını kaydetti.

Fini’ye göre Avrupa Birliği’ne alınmayan bir Türkiye radikal İslam’a yönelecektir. Oysa Türkiye’nin katılımı İslam ile demokrasinin uyumunun bir işareti olacaktır.

Türkiye’nin üyeliği konusunu 29 Mayıs’ta düzenlenecek olan anayasa referandumu gündeminin dışına çıkarmak isteyen Fransa Devlet Başkanı Jacques Chirac, Türkiye’nin üyeliği için gelecekte ayrı bir referandum yapılması taahhüdünde bulundu.

Fini, Fransa’nın anayasaya tartışmalarının bir diğer önemli gündem maddesi olan Anglo saxon ekonomik liberalizm karşıtlığına ilişkin olarak da Avrupa’da bu konuda gelişen endişelerin yersiz olduğunu ileri sürdü.

Financial Times, 9 Mayıs

Kültür –Zenginleşme İlişkisi: ABD’deki Araplar Örneği

Ulusların ekonomik olarak gelişmişlik düzeylerini belirleyen çok çeşitli etkenler bulunmaktadır. Sosyolojik yapı, nüfusun genç yada yaşlı olması, ülkelerin yönetim şekli ve ülkelerin sahip oldukları kurum ve bu kurumların çalışma performansları ve de ülke yöneticilerinin sahip oldukları vizyon ulusların ekonomik olarak iyi yada kötü durumda bulunmalarında başat rol oynayabilmektedir.

Amerika Birleşik Devletlerinde yaşayan ve Arap ırkından olan göçmenler, Arap soyundan olmayan diğer göçmenlerden eğitim ve refah seviyesi yönünden daha iyi durumda bulunmaktadırlar. A.B.D. nüfus idaresi tarafından toplanan bilgililerin değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkan bu sonuç sürpriz olarak nitelendirilmektedir. Nüfus idaresi tarafından yapılan değerlendirmede Arap orijinli Amerikalıların, eğitim ve refah seviyesi açısından Amerikan ortalamasının üzerinde oldukları da teyit edilmiş bulunmaktadır.

Amerikalıların % 24'ü üniversite mezunu iken, Arap orijinli Amerikalıların % 41'i üniversite mezunudur. Amerika'da yaşayan Arap-Amerikan bir ailenin ortalama yıllık geliri 52.300 dolardır ve bu rakam ortalama bir Amerikan ailesinin yıllık gelirinden % 4.6 oranında daha fazladır. Arap-Amerikan ailelerin yarısından fazlası kendi evlerinde oturmaktadır. Ayrıca Arap-Amerikalıların % 42'si yönetici yada ciddi anlamda bir meslek sahibi olarak hayatlarını idame ettirmektedirler. Halbuki A.B.D.'de toplam nüfusun % 34'ü yönetici yada profesyonel anlamda iş sahibi konumundadır. [Bu verilerde Arap orijinli Amerikalıların, ülkenin genel yapısına göre oldukça iyi durumda olduklarının bir göstergesidir.](#)

Amerika'da yaşayan Arap orijinli göçmenlerin kendi ülkelerinde yaşayan vatandaşlarından daha iyi durumda bulunmaları sürpriz olarak algılanmamalıdır. Göçmenler için buldukları ülkede daha iyi performans göstermek pek yaygın olan bir durum değildir. [Amerika'daki bu durum, Orta-Doğu halklarının fakir olmasının sebebinin kültürel faktörlerle açıklanan görüşün tartışılmasını alevlendirmektedir.](#) Bazı göçmenlerin başarılı, bazılarının da başarısız olmaları ile ilgili olarak yapıla gelen kültürel açıklamaların tarihi çok öncelere dayanmaktadır. Protestan iş etiğinin kapitalizm ile uyumlu olması ve Doğu Asya'da vuku bulan ekonomik mucizeler, A.B.D.'de bulunan göçmenlerin ekonomik anlamda başarılı yada başarısız olmasında kültür unsuru başat açıklayıcı olarak kullanılmaktadır.

Bu gün Orta Doğunun ekonomik ve sosyal olarak iyi durumda bulunmaması, bu bölgede yaşayanların önceki kültürünün iyi olmaması ile bağdaştırılmaktadır. Bu görüşler affedilemez bir şekilde Arap milletlerinin fakir olmaları tezi ile de desteklenmektedir. Son yirmi yıldır Orta Doğuda ve Afrika'daki kadar gelir artışının çok yavaş olduğu dünyada bir başka bölge görülmemiştir. Mevcut verilere göre bir Arap'ın gelirini ikiye katlaması için ortalama 140 yılı aşkın bir süreye ihtiyaç duyulacağı öngörülmektedir. Asyalılar, Avrupalılar ve Kuzey Amerikalıların gelirlerini ikiye katlamaları için gerekli süre ise 10 yıl olarak hesaplanmaktadır. [Bütün Arap ülkelerinin petrol dahil toptan ekonomik üretimlerinin değeri İspanyanın üretim değerlerinden daha azdır.](#) Ayrıca gelişmekte olan ülkeler arasında Orta Doğu ülkelerindeki işsizlik oranı çok yüksek seviyelerde iken yine bu ülkelerdeki okur yazar oranı ise çok düşük seviyelerdedir.

[Eğer kültürel doku, Arap dünyasının ekonomik alanda başarısız olmasının temel sebebi olarak kabul edilecek olursa, Amerika'da yaşayan ve Arap orijininden gelen insanların başarısı nasıl açıklanacaktır?](#)

Bu soruya verilen cevaplardan birisi A.B.D' ye gelen insanların kendi ülkelerinde zaten varlıklı kesimi oluşturdukları, elit tabakanın A.B.D'ye geldiği yöndedir. Bir diğer cevap ise A.B.D'nin bu göçmenlere olağanüstü imkanlar tanıdığı ve A.B.D'de bulunan ekipman ve kuruluşların bu başarıda önemli rol oynadığı yönündedir. Aslında A.B.D'de bulunan kurum ve kuruluşlar sosyal ve ekonomik olarak ilerlemeye ivme kazandıracak kadar iyi durumda bulunmaktadırlar.

Amerika'ya göç eden Arapların genç, girişimci ve hırslı oldukları belirtilerek genel olarak Arap orijinli Amerikalıların başarılarını gölgelemeye yönelik açıklamalar cazip görülebilir. Bu demektir ki, Araplar dünyanın başka bölgelerinde de Amerika'da yaptıklarının daha iyisini yapabilirler.

Ne yazık ki yukarıdaki görüş doğru değildir. Çünkü, [Avrupa'daki Arap göçmenler, A.B.D'dekilerden daha kötü durumdadırlar.](#) Ayrıca, Fransa'daki Arap halkının lideri durumda bulunan kişiler sosyal ve ırki açıdan mevcut durumun hiç de iç açıcı olmadığını dile

getirmekte, yükselen ırkçılığın (Arap vatandaşlar arasında) politik bir atom bombası etkisi yapabileceği yönünde ikazlarda bulunmaktadırlar. Fransa belki uç bir örnek olarak değerlendirilebilir. Çünkü Fransa dışındaki diğer Avrupa ülkelerinde bulunan Arapların durumu nispi olarak daha iyidir. Genel olarak, Avrupa'da yaşayan Müslüman nüfus, (çoğunluğunun Arapların teşkil ettiği) nüfusun diğer kesimlerine oranla az eğitilmiş, fakir ve sağlıklı olmayan koşullarda hayatlarını idame ettirmektedirler. Örneğin Hollanda'da, Fas kökenli işsiz nüfusun oranı % 22'lere kadar yükselmiş bulunmaktadır. Bu oranda ülkede mevcut işsizlik oranının yaklaşık 4 katına tekabül etmektedir. Avrupa'da yaşayan Müslüman nüfusun (çoğunluğunu Arapların oluşturduğu) uygun olmayan koşullarda hayatlarını idame ettirme sebeplerinden biriside, doğum oranının (nüfus artış oranının) bu kesimde oldukça yüksek olmasıdır.

Amerika nüfus idaresince açıklanan verilerin değerlendirilmesi sonucunda ulusların gelişmişlik düzeyini belirleyen etkenlerle ilgili olarak çok kapsamlı, özlü araştırmaların yapılmasının gerektiği ortaya çıkmaktadır. [Arap milletinin geri kalmasında kültürün temel etken olduğunu savunanlar bu teorilerini yeniden gözden geçirmelidirler](#). Amerika'da oldukça iyi durumda bulunan Arapların ekonomik ve sosyal konumları ile Arap ülkelerinde hiç de iyi olmayan şartlarda hayatlarını idame ettirmeye çalışan Araplarla ilgili olarak, bu ülke liderleri sorumlu tutulmalıdır. Bu bağlamda, Avrupalılarda kendi ülkelerinde bulunan Arap göçmenlerin niçin Amerika'da bulunan Arap göçmenlerin hayat standartlarına sahip olmadıkları konusunda ciddi bir değerlendirme yapmaları gerekmektedir. Sonuç olarak Amerikalılarda, 11 Eylül 2001'den sonra takip ettikleri politikaların ülkelerindeki Arap göçmenlerin durumunu Avrupa da yaşayan Arap göçmenlerin durumuna benzeteceği gerçeğinin farkında olmaları ve bu politikalarını tekrar gözden geçirmeleri gerekmektedir.

Moises Naim - Financial Times, 4 Mayıs

ABD'nin Dış Ticaret Açığı Mart Ayında Aylık Bazda Azalırken On İki Aylık Bazda Artmaya Devam Etti

ABD Ticaret Bakanlığının açıklamalarına göre, Mart ayında ithalattaki azalma ve ihracattaki artış sonucunda dış ticaret açığı Şubat ayına göre 5.6 milyar dolar azalarak 55 milyar dolara geriledi. Son on iki aylık dış ticaret açığı ise bir önceki döneme kıyasla artış göstererek 510 milyar dolardan 652 milyar dolara ulaştı.

Şubat'taki 60.6 milyar dolarlık rekor seviyeden 55 milyar dolar ile son altı ayın en düşük seviyesine inen dış ticaret açığı Amerikan hükümetinin ilk çeyrek büyüme tahminlerini yeniden belirlemesini gerektiriyor. Ekonomistlere göre yıllıklaştırılmış büyüme tahmini yüzde 3.1'den yüzde 4'e çıkarılabilir.

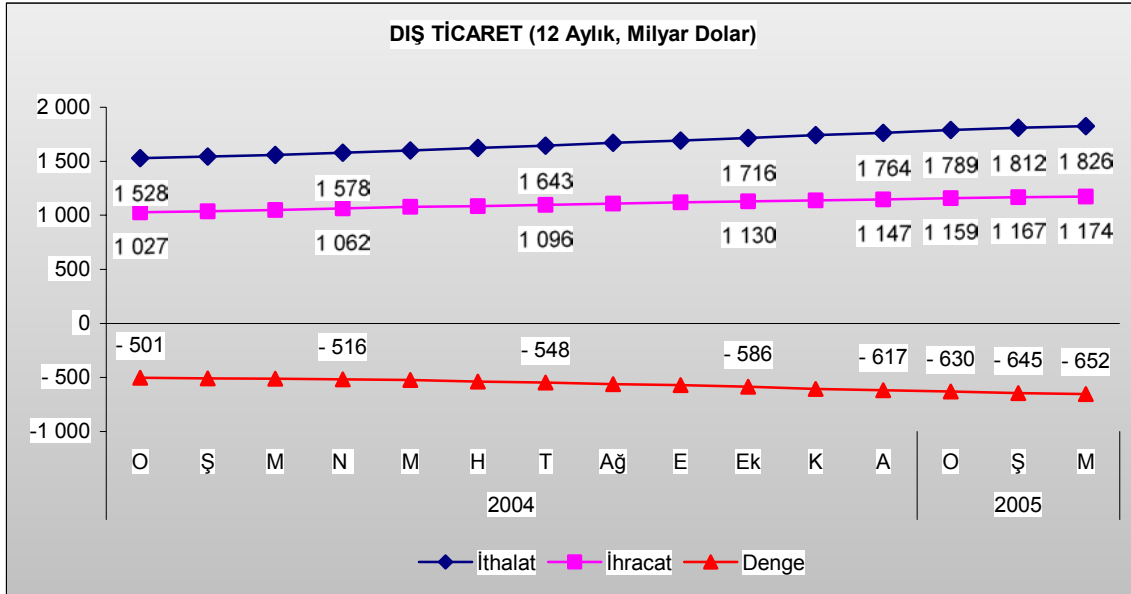
St. Louis Merkez Bankası Başkanı William Poole dün (11 Mayıs) ekonominin Mart'taki zayıf göstergelerden sonra Nisan ayında belirgin şekilde iyileştiğini belirtti.

Analistler ise verilerin ABD'nin dış ticaret konumunda önemsiz bir kıpırdanmadan öte gerçek bir yön değişikliği olduğu hususunda kötümser. Ancak bu veriler ABD dolarının değer düşüklüğünün, sonunda, iyice şişmiş dış ticaret açığını gidermeye başladığı konusunda tartışmaya yol açacak gibi.

Bir süredir politik duyarlılığa neden olan Çin'den kaynaklanan ticaret açığı ise 13.9 milyar dolardan 12.9 milyar dolara indi.

FED yetkilileri değişken niteliği yüksek aylık veriler üzerinde gereğinden fazla durulmaması gerektiğini ifade ederek, güçlü büyümenin FED'in faizleri artırmaya devam etmesinin muhtemel olduğu anlamına geldiğini belirttiler

Mart ayında mal ve hizmet ihracatı 1.5 milyar dolar artarak 102.2 milyar dolara yükseldi. Mal ihracatındaki artış özellikle sermaye malları, yiyecek ve içecek ihracatındaki artıştan kaynaklanırken, hizmet ihracatındaki artışta da turizm ve diğer ulaşım hizmetleri kalemlerindeki artışlar etkili oldu.

Mart ayında mal ve hizmet ithalatı 157.2 milyar dolar ile Şubat ayının 4.1 milyar dolar altında geręekleŐti. Mal ithalatındaki azalış tüketim malları, otomobil araçları, parçaları ve motorları ithalatındaki azalıştan kaynaklandı.

2004 yılı Mart ayına göre ise ihracatın 6.8 milyar dolar, ithalatın 14.7 milyar dolar artması sonucunda dış ticaret açığı 7.9 milyar dolar artış kaydetti. 2004 yılı Mart ayında dış ticaret açığı 47.1 milyar dolar idi.

2005 yılının ilk üç ayında mal ve hizmet ihracatı 303.3 milyar dolar, ithalatı ise 477.4 milyar dolar oldu. 174.1 milyar dolar olan dış ticaret açığı ise 2004 yılı aynı döneminde 138.8 milyar dolar olan açığa göre 35.2 milyar dolar arttı.

Son on iki aylık dönemde ise, ihracatın 1 174 milyar dolara, ithalatın 1 826 milyar dolara yükselmesi sonucunda dış ticaret açığı 652 milyar dolar seviyesine ulaştı. 2004 yılı Mart ayı itibariyle on iki aylık dış ticaret açığı ise 510 milyar dolar idi.

www.bea.doc, 11 Mayıs, *Financial Times*, 12 Mayıs

ABD Otuz yıl Vadeli Tahvillere Dönüyor

Amerikan Hazine Bakanlığı, otuz yıl vadeli tahvil ihracını tekrar gündeme getirdi. 2001 yılında kısa vadeli tahvillere yönelme kararı alan hazinenin bu ani eğilimi piyasalarda şaşkınlık yaratırken Hazine bunun borçların artmasıyla ilgisi olmadığını iddia ediyor.

Hükümet yetkilileri, kararın giderek artan kamu borçlarının finansmanı veya emeklilik sistemi reformunu desteklemek için alındığı yönündeki yorumları reddederken bir yetkili amacın portföyü çeşitlendirmek, esnekliği artırmak ve yatırım tabanını genişletmek olduğu açıklamasını yaptı. Bir diğer Hazine yetkilisi ise konunun bütçe açığıyla ilgisi olmadığını, hatta açığın azalmakta olduğunu düşündüklerini ifade etti.

Yetkililerin açıklamalarına rağmen Hazinenin yeni kararı, ülkede bütçe açığının küçülüyor olması gerekçesiyle tahvil ihracının terk edildiği 2001 yılından beri mali pozisyonunun bozulduğunun bir göstergesi olarak algılanıyor. Son dönemde Amerika'da emeklilik fonlarının daha uzun vadeli varlıklara yönelik talebinde artış kaydedilmiş olmasının da Hazinenin bu yöndeki kararını etkilemiş olabileceği düşünülüyor. New York'da bulunan Tahvil Piyasaları Birliğinden Micah Green, emeklilik konusunda birçok fonun daha sabit gelirlere yatırım yapmayı tercih ettiğini ileri sürdü. Bu yıl Avrupa'da da birçok hükümet Amerika ile benzer nedenlerle daha uzun vadeli tahvil ihracına yöneldi.

Hazinenin kararı uygulamaya konulursa tahvillerin önümüzdeki yılın başlarında satışa sunulması bekleniyor. Hazine yetkilileri, yıllık 20-30 milyar dolarlık tahvil ihracının likit bir piyasa oluşturmak için yeterli olacağını kaydettiler.

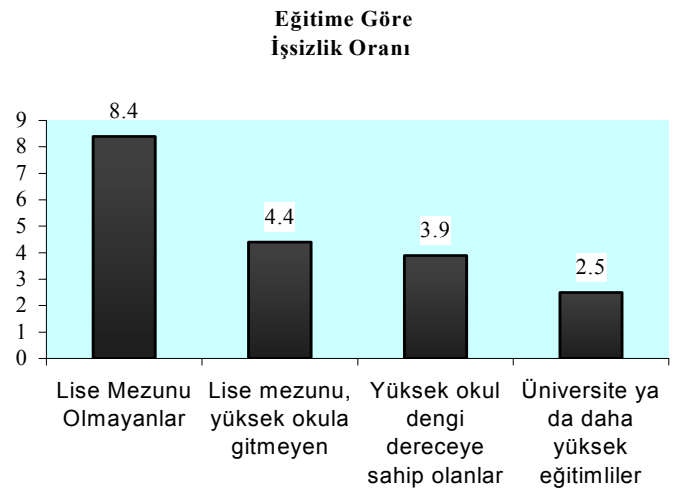
Hazinenin açıklamasının yarattığı şokla daha önce basılmış olan 30 yıl vadeli tahvil fiyatları yaklaşık iki puan gerileme kaydetti. Bunun üzerine önceki gün yüzde 4.49 olan getiri oranı yüzde 4.60'a çıktı. Daha önce 31 baz puan olan 10 ve 30 yıl vadeli tahviller arasındaki getiri farkı da 40 baz puana yükseldi.

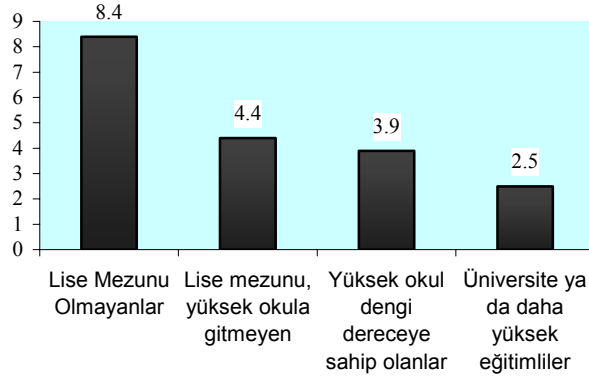
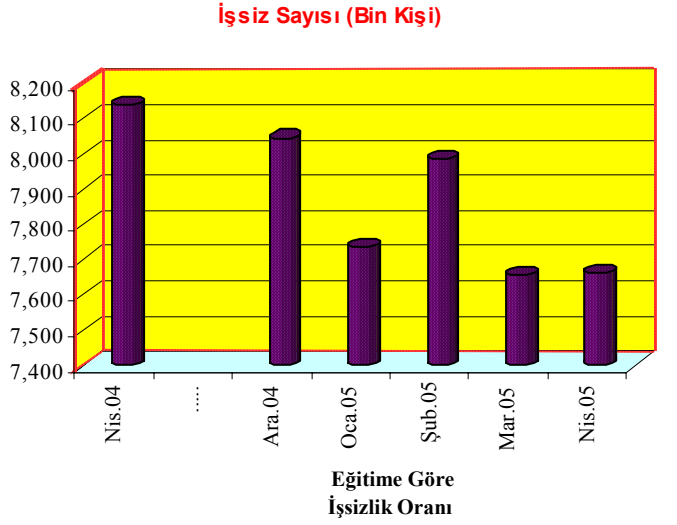
Hazine, açıklamayı piyasadaki belirsizliği hafifletmek için yaptığını ve uzun vadeli faiz oranlarının düşük olması nedeniyle uzun vadeli tahvillerin maliyet etkinliği sağladığını kaydetti.

Financial Times, 5 Mayıs

Amerikan İstihdam Verileri Olumlu Sinyaller Veriyor

Amerikan Çalışma Bakanlığı'nca açıklanan istatistiklere göre Mart ayına kıyasla, Nisan ayında istihdam edilen kişi sayısı artarken işsizlik oranında bir değişiklik olmadı. **Nisan ayında toplam istihdam 598.000 kişi artışla 141.1 milyona ulaştı.** Geçen yılın aynı döneminde bu rakam 138.6 milyon idi. Tarım dışı istihdamın bu artışta payı ise 274.000 kişi.

Açıklanan verilere göre, 16 yaşın üstünde istihdam edilen kişi sayısının nüfusa oranı da yüzde 62.6'ya yaklaştı. İşsiz sayısı ve oranı ise önceki aya göre değişmeyerek sırasıyla 7.7 milyon kişi ve yüzde 5.2 seviyesinde kaldı.

Toplam işgücü bir önceki aya göre 605.000 artışla 148.8 milyona yükselirken işgücüne katılım oranı çok hafif bir artışla yüzde 60'a çıktı.

Nisan ayı itibariyle eğitim seviyesine göre yapılan gruplandırmada, gruplar itibariyle işsizlik oranının en az lisans seviyesinde eğitim almış kişilerde yüzde 2.5 olduğu, oranın eğitim seviyesi düşüğe yüzde 8.4'e kadar düştüğü görülmektedir. Sektörel bazda ise Mart ayına kıyasla inşaat sektöründe 47.000 kişilik, otelcilikte ise 58.000 kişilik bir artış görülmektedir. İnşaat sektörü böylece, Mart 2003'ten bu yana 551.000 kişilik bir istihdam artışı gerçekleştirmiş oluyor.

www.bls.gov

Euro Alanında Üretimin Düşmesi Büyümede Yavaşlamanın Göstergesi

Euro alanı üretimi, son yirmi aydır ilk kez düşüş gösterdi. Üretimdeki gerileme, bölge genelinde ekonomik yavaşlamanın göstergesi olarak kabul ediliyor ve bazı üye ülkelerde ekonomik gerileme endişelerine neden oluyor. Ekonominin yavaşlaması, enerji fiyatlarında yaşanan şoklara bağlanıyor.

3000 üreticiyi kapsayan ve NTC Research tarafından derlenen araştırmaya göre bölge genelinde ekonomik yavaşlama yaşanırken özellikle Fransa ve İtalya'nın hızlı düşüşlere sahne olması bekleniyor. Almanya'da da iş dünyası koşulları kötüleşti. Commerzbank'dan ekonomist Ralph Solveen, yüksek petrol fiyatlarından kaynaklanan ekonomik yavaşlamanın özellikle euro alanında beklenenden çok daha fazla olduğunu ileri sürdü.

Institute for Supply Management tarafından yayınlanan bir diğer rapor da ABD üretim faaliyetlerinin yavaşladığını gösteriyor. Avrupa ihracatının en önemli pazarı olan Amerikan ekonomisindeki yavaşlamanın euro alanı ekonomisinde ikincil etki yaratacağı ileri sürülüyor.

Avrupa genelinde ekonomik problemlere farklı nedenler gösteriliyor. Almanya'da iktidardaki Sosyal Demokrat Parti, hedge fonlar ve özel sermaye yatırım fonlarını "anti-sosyal" şirket yapılanmasına neden olmakla suçlanırken İtalya'da problemlere neden olarak Çin'in yüksek ihracatı ve Avrupa Merkez Bankası'nın para politikası gösteriliyor.

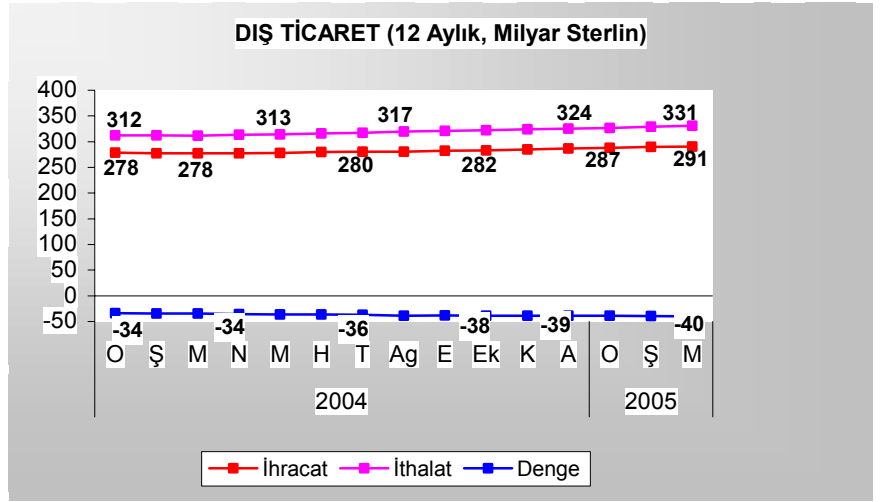
Birliğin en iyi ekonomik performansına sahip Fransa'da üretim faaliyetlerinde görülen yavaşlamanın diğer ekonomilerden daha endişe verici olduğuna inanılıyor.

Financial Times, 3 Mayıs

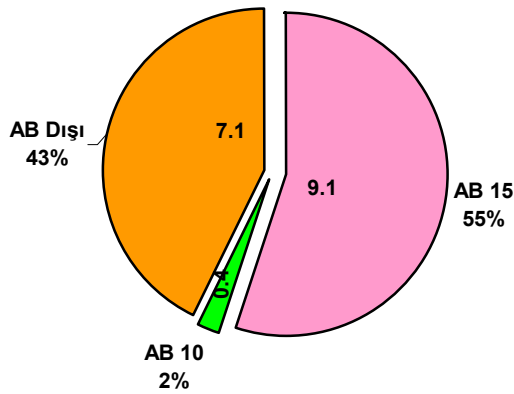
İngiltere'nin Dış Ticaret Açığı Azalıyor

Ulusal İstatistik Bürosu tarafından yapılan geçici tahminlere göre, İngiltere'nin Şubat ayında 3.5 milyar sterlin olan dış ticaret açığı Mart ayında 3.1 milyar sterline geriledi. 2004 yılının son çeyreğinde 10.5 milyar sterlin olan dış ticaret açığı ise 2005 yılının ilk çeyreğinde 10.1 milyar sterline düştü.

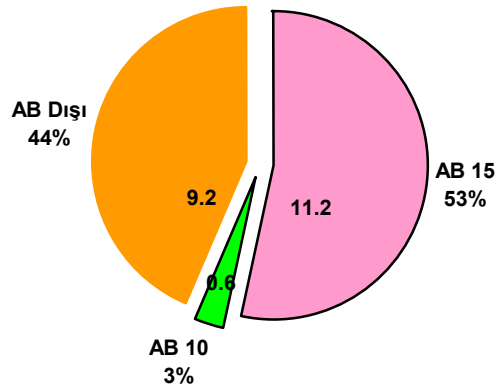
05 yılı Mart ayında toplam mal ihracatı yüzde 3.4 artarak 16.6 milyar sterline yükselirken toplam mal ithalatı yüzde 0.4 azalarak 21 milyar sterline, mal ticareti açığı da 4.4 milyar sterline geriledi. AB ülkelerine yapılan ihracat yüzde 0.6 artarken AB dışındaki ülkelere yapılan ihracattaki artış yüzde 7.3 oldu. AB ülkelerinden yapılan ithalattaki artış ise yüzde 0.6 olurken AB dışındaki ülkelere yapılan ithalat ise yüzde 1.7 azaldı.

İHRACAT (Mart, Milyar Sterlin)

İTHALAT (Mart, Milyar Sterlin)

www.statistics.gov.uk , 11 Mayıs

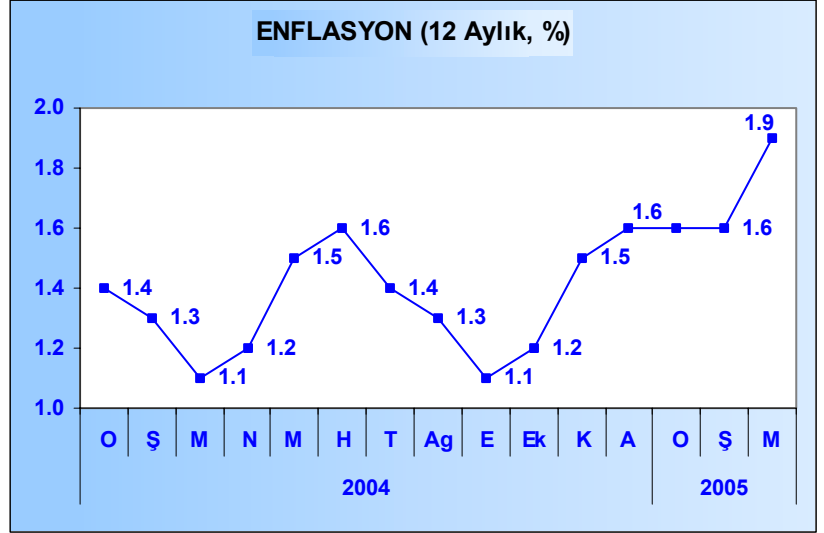
İngiltere’de Büyüme Yavaşlarken Enflasyon Baskısı Artıyor

İngiltere ekonomisine ait son veriler ekonomide büyümenin yavaşladığını, fakat enflasyonun artışı sürdürdüğünü göstermektedir.

Son birkaç yıldır güçlü tüketici harcamaları sayesinde Avrupalı emsallerine göre daha iyi performans gösteren İngiltere ekonomisinde geçen yılın sonlarından itibaren tüketici harcamalarında keskin bir düşüş kaydedildi. Sanayi üretiminin de düşmesiyle büyümenin yavaşlayacağı yönünde belirtiler arttı.

İmalat sanayi üretimi Mart ayında Şubat ayına göre yüzde 1.6 düştü. Aynı ay sanayi üretimi de yüzde 1.2 gerileyerek 1996 yılı sonbaharından beri en düşük seviyesine indi. Ekonomik ve Sosyal Araştırma Kurumu Şubat ayında yüzde 3 olan yıllık büyüme hızı tahminini Nisan ayında yüzde 2.5’e düşürdü.

Rakamlar İngiltere hükümetinin 2005 yılı için yüzde 3-3.5 olarak yaptığı büyüme tahmininin gerçekleşmeyeceği yönündeki kuşkuları artırırken ekonomistlerin hemen hemen hepsi, Hazine yetkilileri de dahil, 2005 yılının geri kalanında ekonominin daha yavaşlayacağını tahmin etmekte.

İngiltere Merkez Bankası 11 Mayıs'ta yaptığı toplantıda resmi faiz oranlarını 2004 yılı Ağustos ayından beri birbirini izleyen dokuzuncu ay da değiştirmeyerek yüzde 4.75'de bıraktı. Toplantı sonucunda yapılan açıklamada, altı ay önce tüketici fiyatları enflasyonunun yüzde 1.1 olduğu, bugün ise yüzde 1.9'a yükseldiği belirtilerek, özellikle yüksek petrol fiyatlarından kaynaklanan bu artışın beklentilerden yüksek olduğu, gelecek aylarda da enflasyonda hafif artışlar kaydedileceği ifade edildi ve orta vadede yüzde 2 olan enflasyon hedefini yakalamak için faiz oranlarının değiştirilmediği bildirildi.

www.bankofengland.co.uk, Financial Times, 10-11 Mayıs

Ekonomik Gerçekler Yuan'ın Kaderini Belirleyecek

Çin, parasının dolar çıpasını terketmesi yönünde başta ABD olmak üzere dışarıdan baskı görürken uzmanlar, dışarıdan gelen baskılar olmasa da küresel ekonominin koşullarının Çin'i kendi menfaatleri doğrultusunda yuan'ın değerini yükseltmeye yönelteceğine inanıyorlar.

Son günlerde ekonomistlerin kafası Çin'in para birimini dolar karşısında değerlendirmeye karar verip vermeyeceği sorusuyla meşgul. Ülke ekonomisinde yaşanan değişimler yönetimin bu yönde hareket etmesini bir yerde zorunlu kılıyor. Geçtiğimiz hafta yuan'ın piyasada her zamanki dalgalanma marjının dışına çıkması da, 11 yıl önce yürürlüğe

konan döviz kuru rejiminin sonunun geldiği şeklinde yorumlara neden oldu. Uzmanlar, Çin'in 2 Mayıs'ta başlayan ve bir hafta süren ulusal tatilinin döviz kuru sistemlerinin ayarlanması ve test edilmesi için mükemmel bir fırsat olacağı görüşündeler.

Çinli yetkililer, döviz kuru rejiminde değişiklik yapıp yapılmayacağı veya ne zaman yapılacağı konusunda yorum yapmaktan kaçınırken piyasalarda bu ayarlamaların en kısa zamanda yapılacağı yönündeki spekülasyonlar, ayarlamaların yapılması ihtimalini daha da zayıflatıyor. Çünkü Çin hükümeti, döviz kuruna ilişkin beklentiler nedeniyle ülkeye sıcak para akıtan spekülörleri ödüllendirmeyeceğini her fırsatta dile getiriyor.

Ancak küresel ekonominin gerçekleri ve siyasi baskılar, yuan'ın değerlenmesi yönündeki eğilimi güçlendiriyor. Bu nedenle birçok ekonomist, dış baskılar dayanılmaz hale gelmeden Çin'in harekete geçmesinin uygun olacağını savunuyor. Bir yandan artan baskılar sonucunda bir döviz kuru ayarlamasının yakın olduğu düşünülürken bir yandan da Çinli yetkililerin dış baskılar karşısında dayanıksız görünmemek uğruna harekete geçmeyi reddetmesi nedeniyle bu tür bir ayarlamaların yapılamaması sözkonusu.

ABD ve Avrupa'da giderek artan Çin ihracatını dizginlemek için çeşitli korumacılık önlemlerine başvurma planları yapıyor. Geçtiğimiz yıl aşırı yatırımlar nedeniyle görülen dengesiz büyüme bir yandan Çin ekonomisini, bir yandan da Çin ihracat piyasasına bağlı olan diğer Asya ekonomilerini tehdit etmişti. Ancak bu yıl Çin ekonomisinde büyümenin yatırım, tüketim ve ihracat arasında daha dengeli dağılırken enflasyonun da ılımlı olduğu dikkat çekiyor. Ancak Çin ekonomisindeki bu dengeli görünüm, dünya ekonomisi açısından yeni bir tehdit unsuru oluşturuyor. Şöyle ki yatırımın yavaşlaması Çin'in ithalatında düşüşe neden oluyor. Öte yandan yatırımın gerilemesinden kaynaklı artık kapasite, çelikten otomobil parçalarına dışarıya satışlara yöneldiğinden ihracat yüksek rakamlara ulaşıyor.

Bu durum, Amerikan ekonomisinde cari işlemler açığındaki büyüme ile kendini gösteriyor. Bu yılın ilk iki ayında ABD'nin Çin ile arasındaki ticaret açığı bir yıl öncesine göre yüzde 50 artarak 29 milyar dolara ulaştı.

Bu durumda Çin, daha önce yaptığı gibi ABD karşısındaki ticaret fazlasına karşılık Asya karşısındaki ticaret açığı nedeniyle genel ticaret dengesinin ılımlı bir fazla verdiği savını ileri sürerek döviz kurunun normal düzeyinde olduğunu iddia edemez. 2005 yılının ilk çeyreğinde Çin, Asya ile ticaretinde 8.44 milyar dolar ticaret açığına karşılık 16.5 milyar dolar ticaret fazlası verdi.

ABD'nin ticaret dengesizliğine ilişkin şikayetlerine karşılık Çinli yetkililer ABD'nin cari açığını daha az harcayıp daha çok tasarruf yapmak suretiyle ancak kendisinin çözümleyebileceğini savunuyorlar.

Ancak bu arada döviz kuru düzenlemesine hazırlık amacıyla da geri dönmeyen krediler nedeniyle sıkıntı içinde olan bankacılık sektörünün sorunları giderilmeye çalışılıyor. Bu çerçevede ülkeye giren portföy yatırımları ve doğrudan yatırımlar şeklindeki yatırım akımını kayıt altına almak için ülkenin sıkı kontrol altındaki sermaye hesabı da esnetiliyor. Ancak IMF, hükümetin yönteminin yanlış olduğu uyarısında bulunarak önce döviz kurunun, ardından cari işlemlerin esnetilmesinin daha doğru olacağını savunuyor.

Ekonomistler, uluslararası baskılar işe yaramasa da liderlerin kendi menfaatlerini öncelikli tutmalarından dolayı içeriden görecekları baskılara dayanamayacaklarına

inanıyorlar. 1997-1998 Asya mali krizleri döneminde Çin, devalüasyon riskini engellemek için yuan'ın değerini dolara bağlamıştı. O zaman hükümetin aldığı bu karar gerek ABD'yi gerekse diğer sanayileşmiş ülkeleri ve Asya ülkelerini memnun etmişti. Bugün de aynı dinamiğin farklı bir politika için geçerli olabileceğine inanılıyor. Bugünün ekonomik koşulları sonucu bu kez Çin'in döviz kurunu değerlendirmesinin kendisinin lehine olacağı düşünülüyor.

HSCB'nin Baş Ekonomisti Stephen King'in de aralarında bulunduğu birçok önemli isim, Çin'e sabit döviz kurunu onarmaya çalışmamasını tavsiye ediyor ve yapılacak küçük bir ayarlamamanın ABD ticaret açığında fazla bir değişime yol açmaksızın sadece spekülasyon sermaye akımlarını cesaretlendireceğini ileri sürüyorlar.

Colombia University'den Joseph Stiglitz gibi bazı ekonomistler de güçlü yuan'ın Çin'in yüksek miktardaki döviz mevcutlarında ağır kayıplara yol açacağı görüşünü savunuyorlar. Bu fikrin savunucuları, yuan'ın değerinin yükseltilmesi yerine denizaşırı satışlarda aynı etkiyi gösterecek olan ihracat tarifleri konmasının daha mantıklı olacağını kaydediyorlar.

Ekonomistlerin bu yöndeki tavsiyelerine karşılık yuan'ın dolar çıpasının sürdürülmesinin maliyetleri zaman geçtikçe daha da artıyor. Çin hükümeti, çıpayı sürdürülebilmek için sürekli olarak çoğunlukla bankalardan olmak üzere yuan karşılığı dolar almak zorunda kalıyor. Aldığı dolarların ülke içinde aşırı likiditeye bağlı enflasyon yaratmasını önlemek amacıyla da tahvil ihracı ile bu paraları "sterilize ediyor". Şimdiye kadar ülkenin bankacılık sistemi bu tahvilleri düşük faiz oranlarından almaya razı oluyordular. Ancak artık bankaların, kredi talebinin artmasıyla ellerindeki nakit fazlasını daha karlı şekilde değerlendirebiliyor olmaları, daha yüksek faiz oranları talep etmelerine olanak sağlıyor.

Goldman Sachs'ın bildirdiğine göre [Çin'in döviz rezervleri geçtiğimiz yıl 200 milyar dolar artarken bu yılın ilk çeyreğinde de 50 milyar dolar daha artarak 659 milyar dolara ulaştı.](#) Goldman Sachs ekonomistleri, önümüzdeki yıl için ülkede enflasyonun artmasını bekliyorlar.

Asya mali krizinin ardından geçen yedi yıl boyunca yuan, ABD doları karşısında 8.276 ila 8.280 arasında dar bir bant üzerinden işlem gördü. Ancak geçtiğimiz hafta yuan'ın değişim değeri bandın bir hayli dışına çıkarak 8.270'e yükseldi ve yirmi dakika kadar bu seviyede kaldı. İşlemciler teknik bir hata olduğu suçlamasını yaparken Çin Merkez Bankası herhangi bir politika değişikliği yapmadığını iddia etti. Ancak J.P Morgan Chase&corp. Çin Baş Ekonomisti Frank Gong, yetkililerin yuan'ın değişim bandını genişletmeden önce piyasayı test ettiklerini savunuyor.

Yuan'ın değerindeki bir artış, Asya genelinde revalüasyonları tetikleyecektir. Ancak ekonomistlerin çoğu, yuan'ın dolar çıpasının süreceği inancında.

[The Wall Street Journal, 2 Mayıs](#)

İslam Bankacılığı Küresel Sistemde Yerini Alıyor

[Suudi Arabistan'ın Bank Aljazira'sının karlılık oranı son dönemde büyük artışlar kaydetti. Bankanın bu büyük başarısının ardında artık Orta Doğu sınırlarının dışında da büyük ilgi gören İslam bankacılığı var.](#)

İslam bankacılığı, son on yıl içinde küçük bir sektör olmaktan çıkıp küresel mali sistemin önemli bir parçası oldu. İslam bankacılığının bu kadar gelişmesinin en önemli nedenlerinden biri batılı bankacıların yüksek petrol fiyatlarından dolayı İran Körfezine akan

yeni fonlarla rekabet etme çabaları. Bugün bir Amerikan bankası olan Citigroup Inc. dünyanın işlem hacmi açısından en büyük İslam bankacılığı faaliyetini yürütüyor. HSBC Group, Deutsche Bank, ABN Ambro, Soci t  Generale, BNP Paribas ve Standart Chartered gibi batılı bankalar da geçtiğimiz yıllarda İslam bankacılığı birimleri oluşturdular.

1999 yılında İslami yatırım fonlarının sayısı bir d zineyi geçmezken günümüzde dünya genelinde bu tür yatırım yapan en az 150 yatırım şirketi olduğu kaydediliyor. Malezya'da İslami mali araçlar ülkenin kamu ve özel mali işlemlerinin yüzde 10'unu oluşturuyor. İslam dünyasının en büyük ekonomisi olan Türkiye'de piyasanın önemli ismi HSBC Türkiye, 2001 yılında 50 milyon dolar olan İslami fon tutarını geçtiğimiz yıl 438 milyona çıkardı.

Almanya'da da Citibank, geçtiğimiz Eylülde Saxony-Anhalt eyaletine 100 milyon euro'luk İslami tahvil arzı satışı gerçekleştirdi. Anlaşma çerçevesinde yatırımcılar eyaletin vergi idare binalarını satın almakta ve bunları tekrar gelir idaresine kiralamaktadır. Yatırımın getirisi faizden değil sahiplikten kaynaklanmaktadır.

İslam bankacılığı, Amerikan Hazine Bakanlığının bile dikkatini çekmeyi başardı. Bu nedenle geçen yıl bir İslam ekonomisi profesörüne Hazineye görev verildi. İngiltere, Müslüman azınlıklarının radikal İslama yönelmesini engellemek ve fonların kendi sistemi içinde kalmasını sağlamak amacıyla İslam bankacılığına açık destek veriyor. Geçtiğimiz yıl Kasım ayında açılan Islamic Bank of Britain (IBB), 100 milyon dolardan fazla fon topladı. Banka, her ne kadar her on yatırımcısının sekizi İngiltere'de yerleşik olsa da sahip olduğu paranın yüzde 80'inin İran Körfezi kaynaklı olduğunu açıkladı.

İngiltere'nin attığı adım, büyük Müslüman nüfuslarının entegrasyonu konusunda endişeleri olan diğer Avrupa  lkelerinin de ilgisini çekti. Ancak İslam bankacılığı kavramının çok yeni olmasına rağmen ilgi ve katılımın çok fazla olması, düzenlemeyi güçleştiriyor. Sistemde  rneğin Uluslararası  demeler Bankası (Bank of International Settlements) gibi bir otoritenin mevcut olmayışı ve İslami ürünün ne olduğunu belirleyen evrensel bir tanım olmaması sistemin sorunları olarak sıralanabilir. Konu hakkında sadece Bahreyn ve Malezya'da İslami mali muhasebe, banka yönetimi ve kredi standartları oluşturmaya yönelik çalışmalar var.

Tüm sorunlarına rağmen Suudi Arabistan'da İslam bankacılığı batı tarzı mali kurumların egemenliğini tehdit ediyor. Arap dünyasının en büyük bankası olan ve çoğunluk hissesi Suudi Arabistan'da olan Ulusal Ticaret Bankası (National Commercial Bank), geçen yılki kredi portföyünün yüzde 80'inin İslami kurallara uygun olduğunu kaydediyor. Bankanın kıdemli ekonomisti Nahed Taher, Bank Aljazira gibi tamamen İslami bankacılığa geçmeyi planladığını açıkladı.

The Wall Street Journal, 3 Mayıs

Banca Antonveneta'nın Satışı Soruşturma Konusu Oluyor

İtalya'da savcılık Hollanda Bankası ABN Ambro tarafından satın alınmak istenen Banca Antonveneta'nın hisselerinin satın alınmasına ilişkin soruşturma başlattı.

İtalyan basınında yer alan bilgiye göre henüz başlangıç aşamasında olan soruşturma kapsamında Antonveneta için pazarlık yapan bir diğer banka olan Banca Popolare di Lodi'ye mali polis tarafından baskın düzenlendi.

ABN'e yakın kaynaklar, baskının kendileri ile bir ilgisi olmadığını kaydettiler. Baskının iki banka arasında Antonveneta için süren mücadelenin adil olmadığını iddia eden İtalyan Tüketiciler Birliği tarafından yapılan şikayetten kaynaklanmış olabileceği ifade ediliyor. Tüketici grubu Adusbef, geçen ay Lodi aleyhine ABN'in 6.3 milyar euro'luk nakit teklifini bloke etmek üzere illegal olarak Antonveneta hisseleri satın almakta olduğu iddiasıyla dava açtığını açıklamıştı.

ABN, büyük miktarlarda banka hisselerinin satın alınması ve bankaların birleşmesi konusuna sıcak bakmayan İtalyan Merkez Bankası'nın Antonveneta'nın hisselerinin alınması konusunda ABN'e göstermediği toleransı Lodi'ye gösterdiğini iddia etti.

Milan savcıları, piyasa fiyat yapısını bozma, yatırımcı ve düzenleyicileri yanlış yönlendirme çabalarını ifade eden "borsa manevrası"* üzerinde araştırma yapıyorlar.

Lodi, İtalyan piyasa düzenleme kurumu Consob tarafından da diğer yatırımcılarla yapmış olabileceği gizli ittifak nedeniyle araştırılıyor. Ancak bu araştırmanın sonuçları henüz açıklanmadı. Consob'un ayrıca ABN'in Antonveneta hisselerini piyasadan kendi teklif ettiği 25 euro'nun üstünde bir fiyattan satın almakta olup olmadığını da araştırıyor. Hisselerin bu fiyatın üstünde bir fiyattan satın alındığının anlaşılması halinde Consob ABN'den daha yüksek bir fiyattan yeniden teklif vermesini isteyebilecek.

Lodi, ABN'in diğer rakipleri ile birlikte geçtiğimiz hafta Antonveneta'nın daha önce ABN'in teklifini kabul eden yönetim kurulunu değiştirerek kendi adaylarını atadılar.

Financial Times, 4 Mayıs

Bankacılık Sektöründe İtalyan Manevraları

Büyük ve uluslararası Hollanda Bankası olan ABN Ambro'nun İtalya'nın varlıklar açısından dokuzuncu büyük bankası olan Banca Antonveneta'yı satın almak için ağır borç yükü altındaki yerel İtalyan bankası ile yapmakta olduğu mücadele, günlerdir basını meşgul ediyor. The Economist dergisi de 7 Mayıs tarihli sayısında konuya ilişkin bir haber-yorum yazısı yayınladı. Aşağıda sözkonusu yazının bir özeti yer almaktadır:

İtalya'nın varlıklar açısından dokuzuncu büyük bankası olan Antonveneta için ilk teklifi yüksek bir fiyattan ve nakit olarak ABN Ambro yaptı. Başlangıçta borç yükü altındaki İtalyan yerel bankası Lodi'nin bu satışta fazla bir şansı olmadığı düşünülse de gidişat Lodi'nin galip geleceğini gösteriyor.

İtalya'nın ilk büyük sınır ötesi birleşmesi olacak olan satışa ilişkin olarak Antonveneta'nın yönetim kurulu'nun ABN Ambro'ya hisse satışını onaylamasının ardından Avrupa Komisyonu da uygun görüşünü bildirdi, İtalyan Merkez Bankası da ABN Ambro'nun Antonveneta içindeki hisselerini yüzde 20'nin üzerine çıkarmasını onayladı.

Ancak tüm bunlar olurken Lodi de satışı engellemek için harekete geçti. İlk olarak Antonveneta'da yüzde 4.9 olan hissesini İtalyan yasalarının belirlediği üst sınırın hemen altında, yüzde 29'a çıkardı. 30 Nisan tarihinde yapılan hissedarlar toplantısında Lodi ve yandaşlarından oluşan grup, yönetim kurulunu kendisine yakın isimlerden oluşacak şekilde

---

* Borsa Manevrası: Belirli bir hisse senedini büyük miktarlarda satın alıp geçici olarak piyasayı kontrol altına almak.

değiştirdi. ABN Ambro bunu engellemek için yerel mahkemeye başvurduysa da sonuç alamadı.

Bu arada İtalyan Merkez Bankası da Lodi'nin hisselerini yüzde 20'nin üzerine çıkarması için izni hızla verirken basında Merkez Bankası'nın Lodi'yi satın alma yarışını kazanması için anlaşmalı bir grup (concert party)* oluşturması konusunda teşvik ettiği yönünde bir haber yer aldı.

Halen İtalyan Piyasa Düzenleme Kurumu Consob bu şekilde bir işbirliği olup olmadığını inceleme altına alırken Merkez Bankası Başkanı Antonio Fazio'yu savunanlar Başkanın İtalya'nın bankaları ile küçük işletmeleri arasındaki yakın bağları korumaya çalıştığını ifade ediyorlar. Antonveneta, Kuzey İtalya'nın bazı bölümlerinde bu küçük işletmeler için önemli bir kredi sağlayıcısı durumunda.

İtalyan bankacılık sektörüne yönelik bir diğer yabancı talep de Banca Nazionale del Lavoro'ya (BNL) talip olan İspanyol Banco Bilbao Vizcaya Argentaria'dan (BBVA) geldi. 21 Mayıs'ta yapılacak olan BNL hissedarlar toplantısında BBVA'nın talebine karşı çıkılabileceği ileri sürülürken birçok analist yine de İspanyol bankanın şansının yüksek olduğuna inanıyor.

İtalyan Merkez Bankası Başkanı Antonio Fazio'nun geçmişte İtalyan bankalarının birbirleri ile birleşmelerine karşı çıkmış olması nedeniyle bugün yaşanan sıkıntılardan kısmen sorumlu olduğu iddia ediliyor. 1999 yılında Fazio, planlanan birleşme taleplerini bloke etmişti. Bu nedenle bugün İtalyan bankaları birleşme için yurtdışına yönelmek durumunda kalıyorlar.

The Economist, 7 Mayıs

Uluslararası Enerji Ajansı: Petrol Şirketleri Yüzde 20 Az Yatırım Yapıyor

Gelişmiş ülkelerin enerji piyasaları danışmanlığını yapan Uluslararası Enerji Ajansı, geçen yıl için enerji şirketlerinin yeni petrol ve gaz kapasitesine yönelik yatırımlarının önümüzdeki 25 yılın ihtiyaçlarına göre yüzde 20 eksik kaldığını kaydetti.

Uluslararası Enerji Ajansı Baş Ekonomisti Fatih Birol, Financial Times gazetesine verdiği demeçte eksik yatırımın altında yatan iki nedeni, borsaya kayıtlı şirketlerin karlarını paydaşlarına dağıtmayı tercih etmeleri ve uluslararası şirketlerin büyük rezervlere sahip ülkelerin petrol sahalarına girişinin mümkün olmaması olarak açıkladı.

Birol'a göre petrol endüstrisinin önündeki en büyük problem şirketlerin büyük rezervi olan ülkelerin sahalarına girememesi. Birol, Uluslararası Enerji Ajansı yetkililerinin 15 Mayıs tarihinde Kuveyt'i ziyaret ederek Opec yetkilileri ile Orta Doğuda yatırım yapma hakkında görüşeceğini açıkladı.

Şirketler, Opec rezervlerine ulaşamamaları nedeniyle büyük kısmı eski olduğu için keşif masrafı yüksek olan Kuzey Amerika ve Avrupa'ya kayıyorlar. Bu iki bölge, 1990 sonları ile 2000 başlarını kapsayan sekiz yılda yapılan 25000 yeni sondaj faaliyetinin yüzde 71'ine evsahipliği yaparken bu sondajlar içinde Orta Doğu'nun payı sadece yüzde 2.

---

* Concert Party: Aynı hisse senetlerini ele geçirmek amacıyla aralarında anlaşan ve fiyatı ya da şirketi ele geçirmek amacıyla blok halinde oy veren grup.

26 ülkenin üye olduğu Uluslararası Enerji Ajansı Enerji Bakanları bu hafta Paris'te yaptıkları toplantıda eksik yatırım konusunu görüşürken dünyanın borsalara kayıtlı en büyük petrol şirketleri gereken seviyenin altında yatırım yaptıkları yönündeki iddiaları kabul etmiyorlar. Şirketler, bugün 50 doların üstünde seyreden petrol fiyatlarının düşmesi durumunda aşırı yatırım riski ile karşı karşıya kalacaklarını kaydediyorlar.

Analistler, petrol üreticilerinin daha fazla yatırım yapmaya ikna olabilmeleri için sürdürülebilir bir yüksek petrol fiyatına ihtiyaç olduğunu ifade ediyorlar. Merill Lynch'den enerji stratejisti Francisco Blanch, petrol sektöründe hissedilir bir yatırım artışı olabilmesi için fiyatların önümüzdeki iki-beş yıl boyunca 45 doların üstünde kalması gerektiği görüşünde.

Uluslararası Para Fonu, Opec ülkelerinin sosyal ve altyapı yatırımları, yüksek kamu borç oranları gibi nedenlerle petrol sektörüne yönelik fonları kıstak durumunda kaldığını kaydediyor. Analistlere göre de Opec üreticilerinin petrol fiyatlarının 50 doların üstünde kalmasından memnuniyet duymalarının altında bu neden yatıyor. Birçok Opec üyesi sektörün gelişimi için ülke içinde yeterli kaynak olmamasına rağmen yabancı yatırımı kısıtlıyor.

Fatih Birol yüksek fiyatlarının biofuel, hidrojen ve nükleer yakıt gibi alternatif enerji kaynaklarına ilgiyi artırdığını kaydediyor.

Financial Times, 6 Mayıs

General Motors ve Ford'un Kredi Dereceleri Yüksek Riskliye İndirildi

ABD'nin iki sanayi devi General Motors (GM) ve Ford'un kredi dereceleri yüksek riskli (junk) düzeyine indirildi. Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Standart&Poors, iki dev şirketin kredi derecesinin otomobil piyasasındaki rekabete ayak uydurabilme yeterliliklerine ilişkin şüpheler nedeniyle düşürüldüğünü açıkladı. Kredi derecelerindeki gerileme, her iki şirketin hisselerinin de hızla düşmesine neden oldu.

Amerikan otomotiv sanayiinin iki büyük şirketinin kredi notunun indirilmesi, Amerikan sanayi şirketlerinin taşınak zorunda kaldığı emeklilik ve sağlık hizmetleri yüklerinin ağırlığını gözler önüne serdi. Deutsche Bank kredi stratejisti Gary Jenkins, dünyanın ikinci ve üçüncü büyük kurumsal kredi alıcısının yüksek riskli düzeyine gerilemesinin sadece bu iki şirketin değil tüm kredi sisteminin problemi olduğunu kaydetti.

S&P, derece indirme kararı almasında en önemli etkenin sportif araçların karlılığındaki azalma olduğunu ifade etti. GM ve Ford'un karlarında sportif araçlar büyük paya sahip olurken son dönemde bu tür araçların satışları düşüş gösterdi.

Özellikle spor araç satışlarındaki düşüşler nedeniyle GM'nin ABD'deki piyasa payı geçen yıl Nisan ayında yüzde 27.7 iken bu yılın aynı döneminde yüzde 25.2'ye geriledi. Aynı dönemler için Ford'un piyasa payı ise yüzde 18.8'den yüzde 17.5'e geriledi.

GM'nin Opel, Saab ve Vauxhall'ı, Ford'un ise Jaguar, Land Rover, Volvo ve Aston Martin'i ürettiği Avrupa'da her iki firma da büyük bir yeniden yapılanma faaliyeti içine girdi. Avrupa'da GM zarar ederken Ford'un karlılığı sürüyor.

Financial Times, 6 Mayıs

ABD’li Otomobil Üreticileri Japonya ve Güney Kore’ye Döviz Kuru Baskısı Yapılmasını İstiyor

Amerikalı otomobil üreticileri, renminbi (yuan) başta olmak üzere Asya ülkelerinin zayıf para birimlerinin bu ülkelerin ihracatçılarına önemli avantajlar sağladığını kaydederek Kongre’den Çin, Japonya ve Güney Kore’ye döviz kurlarının değerlendirmeleri yönde baskı uygulanmasını talep ediyorlar.

Amerikalı otomobil üreticilerinden gelen baskılar, kongreyi harekete geçirdi. Kongrenin 35’i Cumhuriyetçilerden oluşmak üzere 47 üyesi, Başkan George W.Bush’a yazdıkları mektupta yönetimden Çin ve Japonya’ya karşı harekete geçilmesini talep ettiler. Konu sivil toplum kuruluşlarının da gündeminde yer alıyor. Üreticilerin oluşturduğu ve bir süredir Çin’e yönelik şikayetlerde bulunan “Güçlü Dolar Koalisyonu” adlı grup, diğer Asya ülkelerinin de döviz kuru manipülasyonu yaptığını ileri sürerek bu ülkelere de gereken uyarının yapılmasını talep etti.

Geçtiğimiz hafta Amerika’nın iki büyük otomobil üreticisi GM ve Ford’un kredi derecelerinin yüksek riskliye indirilmesi de sektörün endişelerini güçlendirdi. GM Genel Müdürü Rick Wagoner, geçen ay ülkenin otomobil üreticilerinin karşı karşıya olduğu sağlık ve emeklilik hizmetlerinden kaynaklı yükler hakkında kongre üyeleri ile biraraya gelmişti.

Uzmanlar, Japonya’ya yönelik olarak uygulanacak ticaret baskılarının en azından Amerikalı otomobil üreticilerin rekabetten kaynaklı sıkıntılarını hafifleteceğini ileri sürüyorlar. Japon otomobil üreticileri Amerika’da satılan otomobillerinin yüzde 60’ını kuzey Amerika’da ürettiği halde yıllık yaklaşık 1.7 milyon aracı ihraç ediyorlar ve bu rakam ABD satışlarının yüzde 10’undan fazlasını oluşturuyor.

Otomobil üreticileri, bu hafta yayınladıkları bir bildiriye Japonya’nın zayıf yen politikasından yakılarak bunun Japon üreticilere önemli avantajlar sağlarken Amerikalı üreticilere zarar verdiğini kaydettiler.

Japonya, 2000 yılından 2003 yılı sonuna kadar döviz piyasalarına sürekli olarak müdahale etti. Son iki yıldır müdahale olmaması nedeniyle bu süre içinde yen dolar karşısında yaklaşık yüzde 15 değer kazandı. Ancak otomobil üreticileri Japonya’nın tekrar müdahale etmesi riskinin yen’in euro, pound ve Kanada doları kadar yükselmesini engellediğini iddia ediyorlar. Hazine Bakanlığı, önümüzdeki günlerde Amerika’nın ticaret ortaklarının döviz kuru manipülasyonlarına ilişkin bir rapor yayınlayacak.

Financial Times, 8 Mayıs